

METODE ȘI TEHNICI PENTRU DEZVOLTAREA GÂNDIRII LATERALE

LA COPIII PREȘCOLARI

Prof.inv. preșc.Mazureac Violeta

G.P.P. a C.N.,„Mihai Eminescu”Suceava

Conceptul de „gândire laterală” a apărut în 1967 și presupune un proces susținut ce depășește tiparele limitative ale gândirii logice. Edward de Bono, fizician, filosof, psiholog, promotor al gândirii laterale, considera că aceasta s-ar explica astfel: „Nu poți săpa o groapă nouă adâncind o groapă mai veche”.

Creativitatea, ce stă la baza acestei abordări, este sursa unui tip de gândire valabil de la copiii de vârsta preșcolară, la echipele manageriale de vârf, aducând o nouă perspectivă asupra felului în care funcționează propria minte și o uimitoare creștere a capacității de a propune idei noi, de a găsi soluții și de a obține rezultate uimitoare.

Ca și gândirea logică, gândirea laterală reprezintă un mod de a folosi mintea. Gândirea verticală se ocupă cu definirea și dezvoltarea modelelor conceptuale. Gândirea laterală se axează pe restructurarea acestor modele (intuiția) și determinarea unor modele noi (creativitatea). Aceste două tipuri de gândire sunt complementare. Este necesară exersarea amândurora și totuși în educație, accentul a fost pus întotdeauna în mod exclusiv pe gândirea verticală.

Principiul esențial al gândirii laterale este acela că orice mod particular de a privi lucrurile reprezintă doar unul dintre nenumăratele moduri posibile. Gândirea laterală caută să exploreze celelalte moduri, restructurând și rearanjând informațiile disponibile.

Gândirea laterală poate fi dezvoltată de la vârste mici, imaginația copiilor în a găsi soluții pentru o situație dată, ntrece granițele gândirii verticale, și practicând-o îi ajută să-și lărgescă orizontul de posibilități în găsirea rezultatului scontat. Un

beneficiu secundar dar important in dezvoltarea acestora este creșterea abilității de a se adapta la mediu, integrând multiple variante de răspuns eficiente. Este important să înțeleagă scopul și să analizeze eficiența soluției date.

Gândirea laterală semnifică un mod de a gândi care urmărește schimbări în percepții, concepte și idei prin utilizarea unor instrumente specifice.

Prin aplicarea tehnicilor de Gândire Laterală copilul este capabil să: - rezolve probleme pe care nu le-a putut rezolva cu metode obișnuite; - privește lucrurile din mai multe perspective; - își dezvoltă abilitatea de a gândi altfel decât critic și analitic; - descoperă idei noi; - formulează răspunsuri la întrebări; - găsește soluții în diferite situații.

Tehnici de gândire laterală:

Focus: formularea definițiilor alternative pentru a obține cele mai bune rezultate; Lista propunerilor creative: canalizarea energiei creative într-un mod optim;

Cuvântul aleator: folosirea unui in-put întâmplător pentru a ieși dintr-o stare de blocaj; Contestare: aplicarea întrebărilor: de ce A?, de ce B?, de ce C? oricărei situații sau mod de gândire;

Lista de verificare a stilului de gândire obișnuit: ce pattern-uri de gândire folosești în mod obișnuit.

Conceptul triunghi: utilizarea unui "punct fix" pentru a genera mai multe idei; **Conceptul evantai:** cum să generezi un număr mare de idei care satisfac același focus; **Recoltare:** colectarea și organizarea sistematică a tuturor ideilor emise;

Tratarea ideilor: transformarea oricărei idei într-una valoroasă și practică în același timp;

Evaluare: cu 11 aspecte diferite care fac ca evaluarea unei idei să asigure implementarea ei cu succes.

Gândirea laterală nu este altceva decât abilitatea de a gândi creativ, și de a ieși în mod degajat din "zona de confort", concept care se poate referi atât la rezolvarea ingenioasă a problemelor personale, cât și a celor legate de inspirație și imaginație. Gândirea laterală se axează pe restructurarea acestor modele (intuiția) și determinarea unor modele noi (creativitatea).

Metode de dezvoltare a gândirii laterale la preșcolari:

Brainstorming-ul

Având semnificația de *furtună în creier*, efervescență, aflux de idei, stare intensă de creativitate asalt de idei, una din cele mai răspândite metode de stimulare a creativității.

Preșcolarii sunt provocați să participe activ la producerea de idei, se dezvoltă capacitatea de rezolvare a unei probleme prin căutarea de soluții cât mai originale, se dezvoltă atitudinea creativă și este favorizată, exprimarea personalității, este stimulată participarea tuturor copiilor la activitatea de producere a ideilor, chiar și a celor mai timizi, este stimulată căutarea soluției optime prin alegerea din mai multe variante posibile.

Învățarea prin cooperare

Este o metodă care implică procedee de colaborare și activitate comună în rezolvarea unor sarcini de instruire: copiii lucrează împreună, uneori în perechi, în grupuri mici pentru a rezolva aceeași problemă, pentru a explora o temă nouă, pentru a crea idei noi.

După cum arăta *J. Richardson*, activitățile bazate pe învățarea prin cooperare au câteva caracteristici generale:

- interdependența pozitivă;
- răspunderea individuală;
- caracterul eterogen al membrilor și grupurilor;
- conducerea în comun;
- predarea directă a deprinderilor sociale;
- rolul de observator al educatoarei, care poate interveni atunci când este necesar.

Învățarea prin cooperare, realizându-se printr-o bogată paletă de activități oferă copiilor o învățare activă, un plus de lejeritate și mai multă coerență procesului de predare, punând accent deosebit pe joc ca metodă de bază a acestui proces. Această metodă valorifică avantajele muncii școlare și extrașcolare, asigurând condițiile necesare pentru ca efortul comun al copiilor să fie bine organizat și susținut.

Ei au posibilitatea de a explora și cunoaște domenii noi, de a acumula cunoștințe în mod independent, dezvoltându-și competențele precum: creativitatea, spiritul de inițiativă, capacitatea de a comunica și a lucra în echipă.

Exemplu: Tema „ *Toamna cea bogată*”

Scopul activității:

-crearea posibilităților copiilor de a opta pentru un anumit centru în care dorește să execute o temă punându-și în aplicare originalitatea și creativitatea.

Obiective:

- dezvoltarea simțului artistic și a creativității;
- dezvoltarea capacității de a lucra în comun;
- sprijinirea cunoașterii de sine prin raportarea la colectiv;
- valorificarea unor aptitudini;
- dezvoltarea mușchilor mici ai mâinilor în vederea pregătirii pentru scris;
- stimularea percepției senzuale .

Materiale: - materiale din natură, hârtie glasată, foarfece, pastă de lipit, carioca, hârtie.

Alegerea grupului – 5 copii

M. – pentru că îi place foarte mult să deseneze va colora fructe;;

S. – pentru a-i reduce din fluxul energetic i-am dat să rupă fâșii din hârtie creponată și să mototolească bobite pentru coșulețul toamnei.

B. – este o fetiță temperată, va lipi bobitele pe coșuleț.

M. – Are siguranță și precizie în mișcări va decupa fructele.

A. – Cu simț estetic mai dezvoltat va lipi, fructele și frunzele uscate.

Metoda ciorchinului

Este o tehnică ce stimulează realizarea unor asociații de idei noi.

Obiectivul aplicării acestei metode este adăugarea de noi informații la volumul de cunoștințe acumulate de copii.

Tehnica contribuie la organizarea reprezentărilor, exersează capacitatea copiilor de a înțelege un anumit conținut.

Categoria de activitate: Activitate interdisciplinară

Tema: Iarna

Tipul activității: consolidare

Scopul:

-Consolidarea cunoștințelor copiilor despre anotimpul iarna, exersarea unei exprimări coerente, corecte gramatical.

-Dezvoltarea gândirii și a operațiilor ei: analiză, sinteză, generalizare.

-Educarea dragostei pentru iarnă, cultivarea învățării prin cooperare.

Obiective operaționale:

-să rezolve sarcinile date prin cooperarea în grup

-să redea soluții originale pentru cuvintele date

-să participe la analiza tabloului prin alcătuirea unei povestiri scurte despre iarnă

-să corecteze produsul realizat pe baza comentariilor critice

-să folosească corect materialul pus la dispoziție

Strategii didactice:

a)Metode și procedee: conversația, explicația, demonstrația, interviul de grup, ciorchinele, învățarea prin cooperare, munca în echipă.

b)Material didactic: coli de carton, jetoane, carioca.

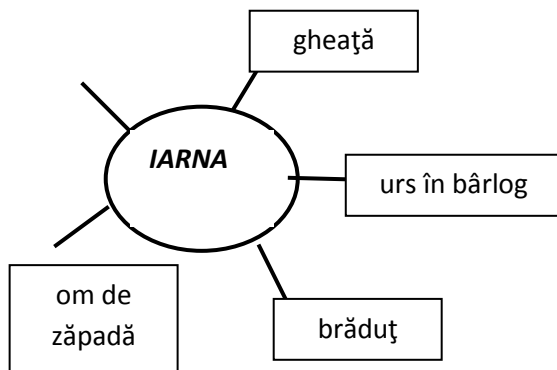
Sarcina didactica:

- alegerea jetoanelor care transmit informații despre iarna, așezarea acestora în jurul imaginii ce reprezintă anotimpul iarna, unirea jetoanelor cu imaginea iernii printr-o linie dreaptă.
- formularea de propoziții cu imaginea de pe fiecare jeton
- crearea unei povestiri scurte despre iarnă

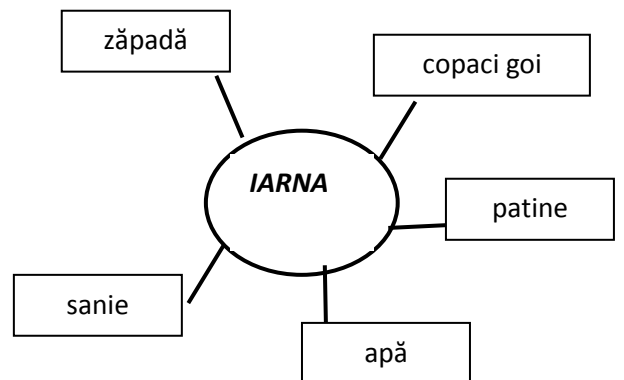
La activitate participă 16 copii care sunt împărțiți în 4 subgrupe. Se împarte materialul fiecărei grupe și se explică sarcina didactică.

Realizări:

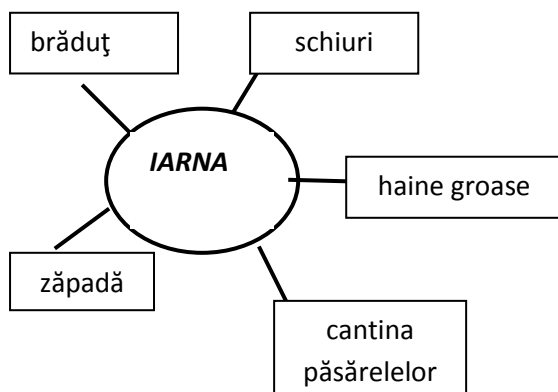
Grupa I

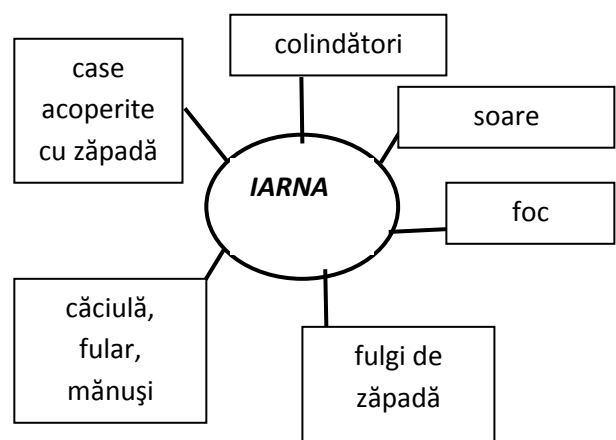
Grupa II

Grupa III

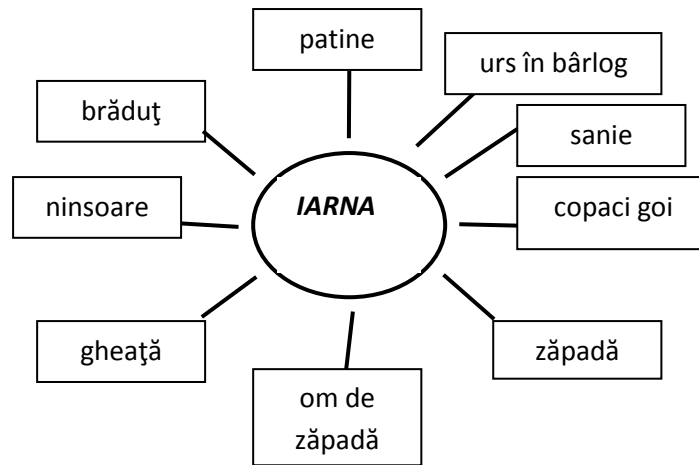

Grupa IV

Se trece la cumularea ciorchinelor formând perechi între grupe:

Grupa I și II

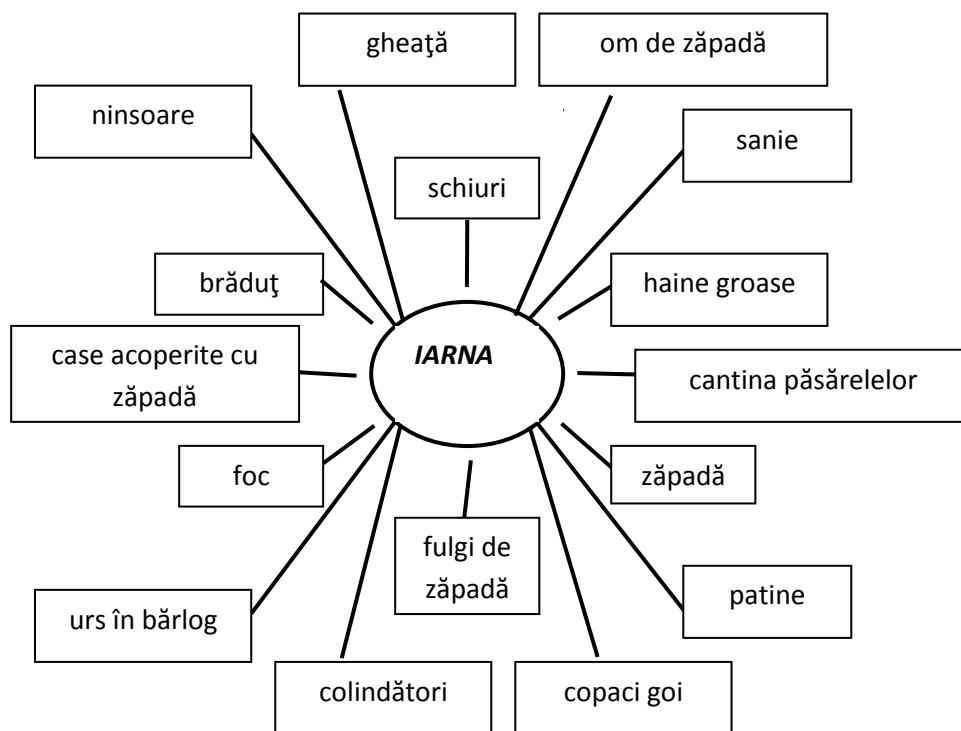

Jeton respins: soare

Motivația: iarna nu e soare strălucitor, acesta ar topi zăpada și ar crește florile.

Ciorchine final:

Grupa I, II, III și IV

IARNA

Se cere formularea de propoziții cu fiecare imagine.În încheiere se creează o poveste scurtă despre iarnă.

BIBLIOGRAFIE:

1. Mih, V., (2007), Psihologie educațională, Suport de curs, UBB, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației; Cluj-Napoca;
2. Piaget, J., (1965), Psihologia inteligenței, Editura Științifică, București;
3. Piaget, J., (1972), Psihologie și pedagogie, Editura Didactică și Pedagogică, București;
4. Roco, M., (2001), Creativitate și inteligență emoțională, Editura Polirom, Iași;